

Posudek diplomové práce Dagmary Fodorové „Zvládání stresu a životních událostí ve vztahu se smyslem pro humor a psychologické pohodě“

Diplomová práce Dagmary Fodorové není primárně zaměřena na zvládání stresu, jak by se mohlo z jejího názvu zdát (problematice zvládání stresu je v teoretické části práce věnována jedna a čtvrt stránky), ale na dosud dosti (nesprávně) opomíjené psychologické aspekty smyslu pro humor a jeho roli ve zvládání životních událostí a stresu. Téma práce je proto velmi vítané a žádoucí.

Posuzovaná diplomová práce je tradičně (avšak poněkud asymetricky) členěna na teoretickou a empirickou část. Teoretická část práce obsahuje čtyři hlavní kapitoly a její rozsah je (bez titulní strany, poděkování, prohlášení autorky, abstraktů, citátu, obsahu a úvodu) celkem 20 stran textu (str. 11 – 31).

První kapitola teoretické části se zabývá ústředním tématem práce, tj. psychologickými aspekty humoru. Přináší informace o psychologických teoriích humoru a o smyslu pro humor se specifickým zaměřením na smysl pro humor v psychoterapii. Druhá kapitola je zaměřena na problematiku stresu, avšak pouze velmi povrchně a výběrově (teorie stresu jsou probrány v rozsahu cca půl strany), další tři subkapitoly se zabývají otázkou životních událostí (rovněž v rozsahu cca půl strany) a zvládání stresu se zvláštním zaměřením na smysl pro humor jako copingové strategie. Třetí kapitola je věnována životní spokojenosti (včetně promiskue užívaných pojmů well-being, subjektivně pocíťovaná pohoda, psychologická pohoda atd.) a samostatná subkapitola se zabývá životní spokojeností v souvislosti se smyslem pro humor. Čtvrtá kapitola teoretické části práce představuje podstatu systemické terapie se subkapitolou věnovanou krátké terapii zaměřené na řešení.

Empirická část práce (str. 33 – 60) představuje ve čtyřech hlavních kapitolách cíl práce, formulaci hypotéz, metodiku (včetně charakteristiky souboru respondentů, způsobu získávání dat a použitých metod) a analýzu dat. Mimo číselnou strukturu těchto čtyř kapitol, avšak v rámci uvedeného rozsahu stran je zařazena ještě diskuse a závěr. Práce je doplněna soupisem použité literatury (str. 61 – 67) a přílohami, v nichž jsou uvedeny kopie metod „Stres Index“ a „Test smyslu pro humor“ a seznam tabulek a grafu. Výzkum byl realizován u souboru 23 osob (11 mužů a 12 žen) s využitím českých verzí metod „Stress Index“, „Škála sociální readjustace“ (Holmes, Rahe, 1967), „Test smyslu pro humor“ (McGhee, 2010) a

„Dotazník životní spokojenosti“ (Fahrenberg et al., 2001). Práce je sepsána přehledně a až na výjimky (viz níže) dobrou a srozumitelnou češtinou. Oceňuji též ještě jednou výběr tématu.

K posuzované práci mám následující připomínky:

1. Zarážející je velmi omezený rozsah práce, přičemž obsah jednotlivých pasáží včetně příslušných citací rozhodně nebyl zpracován vyčerpávajícím způsobem. Celková úroveň kritické analýzy současného stavu poznání v teoretické části práce je s výjimkou první kapitoly velmi nízká, text je sepsán povrchně a jako by se jen „letmo“ dotýkal některých pasáží, jiné však opomíjí.
2. Podobně zarážející je též omezená informovanost diplomandky (a s ní související nedostatek citovaných pramenů) nejen o relevantních zahraničních literárních zdrojích snad ve všech kapitolách práce kromě kapitoly č. 1 teoretické části práce o psychologii humoru, ale zvl. o domácích publikacích týkajících se stresu, jeho zvládnání, osobní pohody (well-being) a životní spokojenosti včetně těch, jež jsou součástí studijní literatury u povinných předmětů, vyučovaných na naší katedře, které diplomandka musela absolvovat a jejichž autory jsou učitelé naší katedry. Diplomandka necituje ani tematicky relevantní diplomové a rigorózní práce, jež byly na naší katedře v posledních letech obhájeny (např. Michálek, 2010; Šonová, 2010, 2012 atd.).
3. V názvu práce a opakovaně i v jejím textu se objevuje slovní spojení „psychologická pohoda“, jehož se v české terminologii na rozdíl od anglosaské literatury nepoužívá. Anglosaský pojem „well-being“ kromě toho neobsahuje pouze duševní dimenzi, proto byl v českém pojmosloví před časem uveden jako český ekvivalent pojem „osobní pohoda“, který více odpovídá jeho mezioborové a multidimenzionální povaze.
4. Formulace názvu práce by měla být upravena do podoby buď „Zvládnání stresu a životních událostí ve vztahu ke smyslu pro humor a psychologické pohodě“, nebo „Zvládnání stresu a životních událostí ve vztahu se smyslem pro humor a psychologickou pohodou“.
5. Výzkumná část práce je výrazně limitována velmi omezenou velikostí souboru respondentů (N = 23, 11 mužů a 12 žen), který není nejenom reprezentativní, jak autorka sama uvádí na str. 35 (to by ostatně ani nemusel být), ale je při použití kvantitativní metodologie zcela nedostatečný. Diplomandka vysvětluje výběr tak malého souboru osob probíhajících psychoterapií, tento důvod by však byl alespoň částečně obhajitelný pouze v případě, že by na základě porovnání výsledků použitých metod na začátku a na konci terapie bylo možno usuzovat na vyhodnocení jejího

efektu. Na konci terapie však byla z použitých čtyř metod znovu administrována pouze jedna (Dotazník životní spokojenosti).

6. V práci chybí základní deskriptivní statistika primárních dat, což je zvláště překvapující vzhledem k uvedenému velmi malému rozsahu textu i vzhledem k velmi omezenému počtu respondentů, jakož i náročnější statistické zpracování dat (vícerozměrná statistická analýza).
7. V soupisu použité literatury není uveden odkaz na jednu z použitých metod, „Stres Index“.
8. Dvě z použitých metod, „Dotazník životní spokojenosti“ a „Škála sociální readjustace“, nejsou uvedeny v přílohách.
9. Není jasné, proč jsou v empirické části práce, v kapitole č. 3 „Metodika“ uváděny i metody, které ve výzkumu nebyly použity („Stress Profile“ a metody C. Ryffové).
10. V práci se objevují též některé chyby v práci s literaturou, např. chybné řazení podle abecedy (práce Brownella a Gardnera (1988) je zařazena až po práci Čápa a Mareše (2001), ale před prací Cannona (1915)). Některé práce nejsou citovány přesně (v práci, jejímiž autory jsou „Kožený, Csémy a Tiranská“ se třetí autorka správně jmenuje Tišanská a v názvu práce chybí dovětek „...spokojenosti adolescentů“). V. E. Frankl je opakovaně v citátu v úvodu práce i dále v textu uváděn jako „Victor Emil Frankl“, přestože jeho správné první křestní jméno je Viktor, přičemž diplomandka vůbec nemusela plná křestní jména uvádět. V práci však při citaci autorů užívá střídavě jak jen jejich příjmení, tak též iniciál křestních jmen, nebo plných křestních jmen.

Závěr:

Přes výše uvedené četné připomínky se domnívám, že by diplomandka měla mít možnost na ně reagovat a proto práci doporučuji k obhajobě. Pokud jde o návrh hodnocení práce, rozhodnu se pro jednu z možností na základě celkového průběhu obhajoby.

